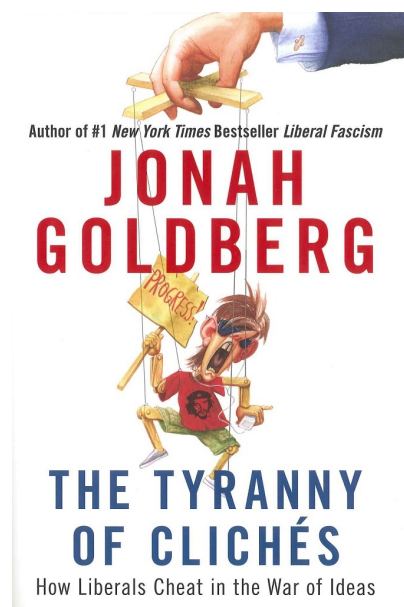

Václav Klaus: Další pokus o obhajobu konzervativních postojů v Americe, a tím i u nás

Známý konzervativní komentátor současného dění v Americe Jonah Goldberg, spolupracovník American Enterprise Institute, jehož Světového fóra jsem se počátkem března 2013 na Sea Island v americké Georgii zúčastnil, vydal před šesti lety knihu *Liberální fašismus*, která se dostala na první místo bestsellerů deníku New York Times, což je pikantní zejména tím, že jde o deník, jehož je Goldberg zásadním odpůrcem.

Neméně podnětná je jeho další kniha *The Tyranny of Clichés* (Sentinel, New York City, New York, 2012, 320 stran), která vyšla v roce 2012 v nakladatelství Sentinel, patřícího do Penguin Group a kterou podepisoval na Sea Island. Podtitul knihy „Jak nás liberálové podvádějí při souboji idejí“ je možná o něco srozumitelnější, resp. více napovídá. Goldberg samozřejmě mluví o liberálech amerického typu, nejvíce o Obamovi a o lidech jeho generace, o tzv. progresivistech, tedy o amerických demokratech. A nemá pro ně slůvka slitování. Za jejich největší faleš považuje to, že se tváří, že jsou neideologičtí, pragmatičtí, objektivní, rozumní, nesnažící se o nic jiného, než věci vyřešit, že jsou nedogmatičtí, protože věří tomu, že pravda leží vždy někde uprostřed.

To Goldberg, typický představitel postreaganovské konzervativní generace, resolutně odmítá. Ve 24 kapitolách knihy rozebírá největší „klišé“ současnosti (a zejména současné Ameriky) s hlavním argumentem, že „používání klišé je způsobem jak se vyhnout argumentům, nikoli jak argumenty vytvářet“ (str. 2). Odmítá jakékoli – přátelsky vypadající – „středové“, centristické uvažování, protože „často je extrémní pozice správná stoprocentně, zatímco centristický postoj stoprocentně mylný“ (str. 7), což připomíná Hájkovu „Smrt ve středu“. Petr Hájek by asi ocenil i jeho výrok, že „moderní myšlení uvažuje v rozměru levý-pravý, směřující dopředu-směřující dozadu, zatímco středověké myšlení uvažuje ve směru nahoru či dolů“ (str. 9). Goldberg odmítá progresivismus, předpokládající, že čas postupuje stále vpřed, tedy k pokroku a domnívající se, že „minulost je hloupá a současnost chytrá“ (str. 12). Obhajuje konzervativce proti liberálům i argumentem, že „konzervativci jsou daleko čestnější v přiznávání své závislosti na ideologii. My deklarujeme své principy. Svě argumenty představujeme daleko otevřeněji“ (str. 17). I já často říkám, že se naši socialisté za svůj socialismu stydí.

Prvním (z 24) klišé, kterému je věnována 1. kapitola, je pro Goldberga liberály prováděná apoteóza neideologičnosti. Nevěděl jsem, že Obama v roce 2009 v Baltimoru řekl, že „potřebujeme novou deklaraci nezávislosti, nezávislosti od ideologie, od malicherného způsobu uvažování, od předsudků“ (str. 19). Proto liberálové zcela záměrně označují své politické oponenty za ideology, extremisty,

dogmatiky, proto mluví o „skromnosti pragmatismu“. Goldberg hájí smysl a význam ideologie (i když se mu více než slovo ideologie líbí německý termín Weltanschauung). Ideologie je pro něho „seznamem myšlenek, které máme o světě kolem nás. Mít ideologii neznamená vymývání mozku, ale přijetí základní orientace v tom, jak svět funguje“ (str. 32).

Druhým klišé je oslava pragmatismu. Goldberg půvabně cituje ikonu amerického liberalismu J. K. Galbraitha, který se chlubí slovy: „reaguji pragmaticky. Kde trh funguje, jsem pro trh. Když je potřeba stát, jsem pro stát“ (str. 38), což je ve své prázdnotě a hegelíánské dialektičnosti téměř fascinující. Galbraith byl blízko prezidentu Kennedymu, který v roce 1962 učinil často citovaný výrok, že „většina problémů, které musíme řešit, jsou problémy technické a administrativní“, což je vlastně jinými slovy totéž. Pokus o odmítání politiky, a ideologie.

Třetím velkým a falešným klišé je požadavek na zbavení se nálepkování, neboli heslo „No Labels“, které v současnosti v nejčistší podobě předvádí newyorský starosta Michael Bloomberg. Goldberg připomíná, že „demilitarizovaná zóna mezi jižní a severní Koreou je jedním z nejnebezpečnějších míst na světě“ a stejně tak se dívá na myšlenku „depolitizované zóny“.

Nesouhlasí s démonizováním slova dogma (kap. 4) a vtipně cituje Chestertona, že „stromy nemají dogmata“. Lidé ano. V kap. 7 obnažuje faleš tzv. „diversity“ na pěkném příkladu, kdy se v New Yorku po 11. září 2001 začala - podle skutečné fotografie - připravovat socha hrdinných hasičů, kteří jako první zasáhli. Původní návrh sochy byl odmítnut, protože přesně podle fotografie, která obletěla celý svět, byli všichni čtyři hasiči běloši a dnešní doba říká, že jeden z nich musí být černý. Cituje k tomu se vážící výrok jednoho liberála, který je ve své absurditě téměř dokonalý: „politická korektnost je důležitější než faktická korektnost“ (str. 92).

V kap. 10 Goldberg odmítá tezi, že „disent je nejvyšší formou patriotismu“ (str. 122), což v USA míří převážně na postoje liberálů vůči válce ve Vietnamu a Iráku. V kap. 13 odmítá myšlenku (další klišé), že „je lepší osvobodit 10 viníků než uvěznit jednoho nevinného“, protože se v ní spojují dvě nespojitelné věci. V kap. 14 připomíná, že „soudci nejsou králové ani carové, ale soudci“ (str. 165). V kap. 17 rozebírá prázdnotu a ošidnost ohánění se termínem „střední třída“, když je za tím vlastně skryt útok na tzv. bohaté, což američtí liberálové dělají velmi promyšleně. Připomínka, že Bill Clinton vedl v roce 1992 svou prezidentskou kampaň pod heslem: „Bojujme za zapomenutou střední třídu“ (str. 199), je také cenná. Nikdy mne proti termínu střední třída dosud nenapadlo přímo vystupovat, ale nikdy jsem mu příliš nevěřil a nikdy jsem ho nepoužíval. Už i proto, že neuvažujeme v kategoriích tříd. To nás marxismus odnaučil.

Velmi silná je kap. 18, nazvaná „Věda“. Goldberg za jedno z největších klišé považuje „používání údajně neideologických tezí jako prostředku propagace čistě ideologického výkladu světa“ (str. 205). „Evidentně ideologická témata jsou převáděna do vědecké rétoriky a seriózní vědecké výsledky jsou označovány za pseudovědu, kdykoli se ukáží být nehodícími se“ (tamtéž). Goldberg připomíná Hayeka, který zneužívání vědy označil za scientismus. Neexistuje lepší příklad než klimatologie.

Goldberg vtipně glosuje politicky zneužívanou apoteózu mládí (kap. 19) a odmítá Churchillovu tezi, že kdo není ve dvaceti liberálem, nemá srdce, a kdo není ve čtyřiceti konzervativcem, nemá rozum. Tak jednoduché to není. Obamu kritizuje za obhajobu jeho reformy zdravotnictví a za propagaci nekvantifikovaného hesla, že dobrá prevence je levnější než tisíce dolarů za léčení (kap. 20), což je i u nás často používané klišé. Goldberg správně říká, že pro jednotlivce to určitě platí, ale „co je výhodné pro jednotlivce, nemusí být výhodné pro společnost“ (str. 229), resp. pro systém zdravotnictví. I to by chtělo vážnou analýzu. Peníze se tím ušetřit nemusí.

Spoustu věcí jsem nezmínil, je lepší si přečíst knihu samotnou. V každém případě je to další z vášnivých obhajob svobody (a používání vlastního rozumu) před progresivisty všeho druhu

ohánějícími se politicky korektními formulkami, které Goldberg nazývá klišé. A naši dobu nazývá tyranií, která z nich plyne.

Kniha je i vtipná a nápaditá. Goldberg popisuje liberálního studenta jako „typického hippie s rozvázanými tkaničkami, ale uzavřenou myslí“ (str. 1), Galilea nechtěli zabít teologové, ale „jeho závistiví, ale hloupější vědečtí kolegové“ (str. 11), nevěděl jsem, že mladý Woodrow Wilson (a to jsem o něm pronášel tak hezký projev při odhalování jeho pomníku v Praze) v dopise napsal Bismarckovi, že „Prusko je systém, který nejvíce obdivuje a studuje“ (str. 49), že Marx chtěl věnovat své hlavní dílo Das Kapital Darwinovi, ale ten mu to rozmluvil (str. 105), atd. Opravdu řekl velký americký magnát Vanderbilt, že „kdybych se měl věnovat vzdělání, nemohl bych stihnout naučit se nic jiného“? (str. 112).

Goldberg nám připomíná i to, že „křesťanství není západní vírou, kterou se Západ snaží vnutit na Blízký východ. Je vírou, která se zrodila na Východě a rozšířila se na Západ“ (str. 242). Že Gandhiho nezabil muslim, ale hinduista, že izraelského ministerského předsedu Rabina nezabil Arab, ale Žid (str. 263), atd., atd.

Je to kniha velmi potřebná.

Zdroj: klaus.cz

Autor: Václav Klaus